

	Стандарт закладу вищої освіти		СТВНЗ 92.1-01:2022	
	Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті		Сторінка I	Сторінок 8
			Актуалізація: 2022-07-08	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням Вченої ради
від 08 липня 2022 р
протокол № 44/22

Введено в дію
наказом по ХНАДУ
від 11 липня 2022 р. № 53

ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНЬОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

СТВНЗ 92.1-01:2022

	Стандарт закладу вищої освіти		СТВНЗ 92.1-01:2022	
	Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті		Сторінка II	Сторінок 8
			Актуалізація: 2022-07-08	

ПЕРЕДМОВА

1 ПІДРОЗДІЛИ-РОЗРОБНИКИ: навчальний відділ Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

РОЗРОБНИКИ: перший проректор ХОДИРЄВ Сергій; проректор з науково-педагогічної роботи БАТРАКОВА Анжеліка; начальник навчального відділу ДОГАДАЙЛО Олександр

2 ЗАТВЕРДЖЕНИЙ рішенням Вченої ради ХНАДУ від 08.07.2022 р. Протокол № 44/22

Введений в дію наказом по ХНАДУ від 11 липня 2022 № 53

3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ

4 Відповідальність за зміст, своєчасну перевірку та актуалізацію цього стандарту несе навчальний відділ Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

5 Періодичність перевірки – один раз на рік та в разі зміни законодавства.

	Стандарт закладу вищої освіти		СТБНЗ 92.1-01:2022	
	Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті		Сторінка III	Сторінок 8
			Актуалізація: 2022-07-08	

ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ АВТОМОБІЛЬНО- ДОРОЖНЬОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Чинний від 2022-09-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Цей стандарт розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, розпорядчих документів МОН України, СТБНЗ 7.1-01:2019 «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті» та інших внутрішніх нормативних документів Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

1.2 Цей Стандарт визначає порядок методичного, інформаційного та організаційного забезпечення права здобувачів вищої освіти на формування індивідуальної освітньої траєкторії та регламентує процедуру вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти.

1.3 Університет не претендує на авторство і першоджерело цього стандарту. Цей текст створено на основі існуючих вітчизняних практик, нормативних документів, методичних розробок Міністерства освіти і науки України, а також на матеріалах і кейсах Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

Закон України «Про освіту»

Закон України «Про вищу освіту»

СТБНЗ 7.1-01:2019 «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті»

СТБНЗ 70.0-01:2019 Порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ХНАДУ

СТБНЗ 88.1-01:2021 Порядок перезарахування навчальних дисциплін і визначення академічної різниці

СТБНЗ 83.1-01:2021 Визнання результатів неформальної та інформальної освіти

3 ТЕРМІНИ, ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ ТА СКОРОЧЕННЯ

3.1 У цьому Стандарті використовуються такі терміни та визначення:

Вибіркові навчальні дисципліни – дисципліни вільного вибору здобувачів для певного рівня вищої освіти, спрямовані на формування поглибленої індивідуальної траєкторії професійного або загального спрямування, компетентностей іншої галузі або спеціальності.

Каталог вибірових навчальних дисциплін – перелік вибірових навчальних дисциплін для певного рівня вищої освіти, галузей знань, спеціальностей та освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм.

3.2 Скорочення

ВНД – вибірові навчальні дисципліни

ЄКТС – Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи

ХНАДУ (Університет) – Харківський національний автомобільно-дорожній університет.

	Стандарт закладу вищої освіти		СТВНЗ 92.1-01:2022	
	Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті		Сторінка IV	Сторінок 8
			Актуалізація: 2022-07-08	

4 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1 Метою формування циклу ВНД є визначення процедури здійснення в Університеті освітньої діяльності з поділом освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти на обов'язкову та вибіркову частину, що дозволяє:

- забезпечити активну участь здобувачів вищої освіти у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії в опануванні освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм на відповідних рівнях вищої освіти;
- встановити в Університеті єдиний порядок формування циклу вільного вибору навчальних дисциплін з відповідної спеціальності в процесі набуття здобувачами компетентностей за освітньо-професійними або освітньо-науковими програмами.

4.2 З метою набуття здобувачами вищої освіти професійних знань, вмінь та інших компетентностей при формуванні навчального плану для певної спеціальності має бути визначений перелік обов'язкових навчальних дисциплін, обсяг яких складає не більше 75 % від загального обсягу кредитів ЄКТС освітньої програми та цикл ВНД обсягом не менше 25 % від загальної кількості кредитів ЄКТС освітньої програми.

4.3 Цикл вибірових навчальних дисциплін має бути передбачений в освітньо-професійній (освітньо-науковій) програмі та робочому навчальному плані як дисципліни вільного вибору здобувача.

4.4 Частка навчальних дисциплін вільного вибору здобувача формується з навчальних дисциплін спеціальності (освітньо-професійної / освітньо-наукової програми), будь-яких навчальних дисциплін інших спеціальностей, які здобувач вибирає з Каталогу вибірових дисциплін (далі – Каталог).

4.5 Каталог вибірових дисциплін формується навчальним відділом / відділом аспірантури та докторантури за пропозицією кафедр Університету, затверджується Вченою радою Університету та розміщується на сайті Університету з метою інформування здобувачів вищої освіти щодо можливості здійснення ними вільного вибору вибірових навчальних дисциплін.

4.6 Результати вибору здобувача зазначаються в індивідуальному навчальному плані здобувача та є обов'язковими для вивчення.

5 МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЦИКЛУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

5.1 Формування каталогів має відповідати принципам альтернативності, змагальності та студентоцентризму (ВНД можуть вважатися вибіровими лише якщо вони є такими з точки зору здобувача вищої освіти). До каталогів ВНД включаються дисципліни, що:

- є актуальними, наукомісткими, мають інноваційну або практико-орієнтовану спрямованість;
- спрямовані на розвиток soft skills;
- поєднують традиційні технології з технологіями E-learning, пропонують активні та інтерактивні методи навчання;
- мають визначені результати навчання, що розвивають певну компетентність;
- забезпечують врахування потреб роботодавців та запитів здобувачів;
- відповідають профілю освітньої та наукової діяльності кафедри, за якою закріплена дисципліна, з обов'язковим дотриманням Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та вимог до акредитації в частині кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення;
- мають інформаційне та навчально-методичне забезпечення, необхідне для її засвоєння відповідно до вимог, визначених нормативною базою університету.

	Стандарт закладу вищої освіти		СТВНЗ 92.1-01:2022	
	Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті		Сторінка V	Сторінок 8
			Актуалізація: 2022-07-08	

5.2 Каталог вибіркових дисциплін структурований:

- 1) за освітніми рівнями вищої освіти;
- 2) за семестрами з визначенням кількості кредитів ЄКТС, які мають бути обрані здобувачем у семестрі;
- 3) за циклами підготовки з визначенням кількості кредитів ЄКТС, які мають бути обрані здобувачем з циклу дисциплін певного виду підготовки
 - цикл гуманітарної підготовки;
 - цикл фундаментальної підготовки (для освітнього рівня «бакалавр»);
 - цикл професійної підготовки, де зазначені дисципліни, що рекомендовані для спеціальності, за якою навчається здобувач, та дисципліни інших спеціальностей, за якими здійснюється підготовка за певним освітнім рівнем у ХНАДУ.

5.3 Як правило, Каталог ВНД має щорічно оновлюватися з урахуванням результатів моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм та, зокрема, отриманих від здобувачів та інших стейкхолдерів побажань та зауважень, результатів опитування здобувачів щодо організації їх вивчення, результатів моніторингу ринку праці тощо.

Перегляд Каталогу здійснюється за ініціативою:

- робочої проєктної групи освітньої програми на основі пропозицій учасників освітнього процесу, зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів, здобувачів вищої освіти, які оформлюються відповідними протоколами;

- навчального відділу / відділу аспірантури та докторантури, які аналізують якість навчально-методичного та інформаційного забезпечення ВНД та формують власні рекомендації щодо кількісних змін у існуючому переліку дисциплін Каталогу

Подання пропозицій щодо внесення змін до Каталогу ВНД здійснюється не пізніше січня місяця навчального року, що передусь навчальному року запровадження ВНД Каталогу.

5.4 При прийнятті рішення щодо затвердження Каталогу Вченою радою університету враховуються рекомендації профільних та випускових кафедр щодо ВНД, які сприяють набуттю компетентностей та результатів навчання, визначених освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою відповідної спеціальності.

5.5 Вилученню з Каталогу підлягають ВНД:

- які мають негативні відгуки здобувачів вищої освіти щодо якості викладання;
- що не були обрані здобувачами вищої освіти протягом останніх двох років.

5.6 Під час прийняття рішення щодо затвердження Каталогу Вченою радою Університету враховуються рекомендації профільних та випускових кафедр щодо ВНД, які сприяють набуттю компетентностей та результатів навчання, визначених освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою відповідної спеціальності.

5.7 За зміст та реалізацію ВНД в освітньому процесі несе відповідальність завідувач кафедри, за якою закріплено її викладання. Завідувачі відповідних кафедр, які пропонують включення ВНД до каталогів, організовують та здійснюють контроль за підготовкою робочих програм та силабусів, методичних та організаційних матеріалів, необхідних для вивчення ВНД, оприлюднення силабуса ВНД в каталозі курсів, інформації про ВНД на сайті кафедри, реалізацію методів навчання та викладання, задекларованих у пропозиціях до каталогу ВНД.

6 ПРОЦЕДУРА ВИЗНАЧЕННЯ ЗДОБУВАЧЕМ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

6.1 Для реалізації права формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачі можуть обрати ВНД з Каталогів у кількості та обсязі кредитів ЄКТС, що

	Стандарт закладу вищої освіти		СТВНЗ 92.1-01:2022	
	Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті		Сторінка VI	Сторінок 8
			Актуалізація: 2022-07-08	

передбачені навчальним планом для певного семестру.

6.2 Вибір здобувачем вищої освіти ВНД здійснюється особисто та свідомо з дотриманням правил академічної відповідальності, з урахуванням індивідуальних освітніх траєкторій, обсягу знань, вмінь та компетентностей.

6.3 Здобувачам вищої освіти надається право вільного вибору навчальних дисциплін на наступний навчальний рік незалежно від наявності академічної заборгованості за попередній період навчання.

6.4 ВНД можуть обиратися здобувачами вищої освіти як кожна окремо, так і за запропонованими блоками (циклами), що сформовані у робочому навчальному плані за ознакою можливості отримання здобувачем обсягу знань, умінь, компетентностей та результатів навчання для певного рівня вищої освіти з відповідної або спорідненої спеціальності (спеціалізації).

6.5 Затвердження робочих навчальних планів на наступний навчальний рік здійснюється після завершення процедури вибору здобувачами індивідуальної траєкторії навчання, що реалізується в наступному порядку:

6.5.1 Деканати, відділ аспірантури та докторантури на початку лютого доводять до відома здобувачів перелік дисциплін Каталогу, анотації (силабуси) ВНД, організовують зустрічі з НПП відповідних кафедр, консультують здобувачів з усіх питань щодо вибору тієї чи іншої дисципліни.

6.5.2 Вибір ВНД здійснюється після ознайомлення здобувачів вищої освіти з презентаційними лекціями, силабусами, освітніми програмами (робочими програмами навчальних дисциплін) в автоматизованій підсистемі на «Навчальному сайті ХНАДУ».

6.5.3 Деканати факультетів (відділ аспірантури та докторантури) спільно з відповідними випусковими кафедрами зі спеціальності (спеціалізації) надають методичну, інформаційну та технічну допомогу здобувачам вищої освіти, а саме:

- інформують здобувачів про порядок опанування освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм та процедуру вільного вибору ВНД і запису на їх вивчення;

- ознайомлюють здобувачів зі змістом пропонованих ВНД із зазначенням кафедр, викладачів, їх посад, вчених ступенів і звань;

- надають допомогу під час ознайомлення здобувачів вищої освіти з презентаційними лекціями, силабусами, робочими програмами тощо;

- консультують здобувачів вищої освіти з питань вільного вибору навчальних дисциплін, надають інформаційну підтримку під час здійсненні процедури вибору.

6.5.4. Вибір ВНД здійснюється здобувачами вищої освіти в автоматизованій підсистемі вибору ВНД на «Навчальному сайті ХНАДУ». До закінчення терміну автоматизованого вибору ВНД здобувачі мають можливість змінювати свій вибір.

6.5.5. Процедура вибору ВНД здійснюється здобувачами у наступні терміни:

Освітній ступінь	Особливості зарахування	Період вивчення ВНД	Термін здійснення вибору ВНД
Молодший бакалавр	З нормативним терміном навчання	3-4 семестри	Щорічно до 30 квітня на наступний навчальний рік
Бакалавр	З нормативним терміном навчання	3-8 семестри	Щорічно до 30 квітня на наступний навчальний рік
	Зі скороченим терміном навчання	Протягом усього терміну навчання	До 15 вересня у 1 семестрі на поточний навчальний рік Щорічно до 30 квітня на наступний навчальний рік
Магістр	З нормативним терміном навчання	1-2 семестри	До 15 вересня у 1 семестрі на весь термін навчання

	Стандарт закладу вищої освіти		СТВНЗ 92.1-01:2022	
	Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті		Сторінка VII	Сторінок 8
			Актуалізація: 2022-07-08	

6.6 Здобувач має право вибрати будь-яку дисципліну з Каталогу ВНД за умови, що дисципліна відсутня в навчальному плані освітньої програми та раніше не вивчалася.

6.7 Якщо здобувач не визначився з переліком ВНД та не реалізував свій вибір у визначені строки, деканат (відділ аспірантури та докторантури) має право у поточному навчальному році призначити певні ВНД, виходячи з доцільності формування повнокомплектних груп згідно з п. 7.3.1 цього Стандарту.

6.8 Здобувачу може бути недоступний вибір ВНД, скасований його вибір та запропоновано у тижневий термін здійснити новий вибір, якщо:

- кількість здобувачів, які обрали певну ВНД з Каталогу, перевищила максимальну кількість, що визначена у п. 7.3.1 цього Стандарту;
- кількість здобувачів, які обрали певну ВНД з Каталогу, є меншою ніж визначено у п. 7.3.1 цього Стандарту.

6.9 Здобувач вищої освіти має право обирати ВНД в іншому закладі вищої освіти відповідно до Стандарту СТВНЗ 70.0-01.

У період, що відведений на реалізацію процедур вибору ВНД, здобувач повинен надати письмову заяву до деканату (відділу аспірантури та докторантури), яка містить інформацію щодо:

- ВНД: назва, кількість кредитів, набуті компетентності;
- закладу вищої освіти, факультету, де обирається ВНД;
- академічної групи, до складу якої планується зарахування здобувача;
- відомості про кваліфікацію викладача, який відповідає за реалізацію ВНД.

По закінченню обраних ВНД за межами Університету здобувач вищої освіти надає офіційно затверджений документ від відповідної установи, який підтверджує набуті компетенції.

6.10 Окрім вибору навчальних дисциплін в межах вибіркової складової відповідного навчального плану, здобувач може формувати індивідуальну освітню траєкторію шляхом:

- обрання певної сертифікатної програми;
- вибору місця проходження практики;
- обрання теми кваліфікаційної роботи та її керівника;
- вибору масових он-лайн курсів;
- неформальної освіти за умови зарахування результатів участі у роботі літніх/зимових шкіл, сертифікатних програм інших освітніх установ тощо відповідно до СТВНЗ 83.1-01;
- вибору навчальних дисциплін (у т.ч. їх дистанційних курсів) інших закладів вищої освіти, що реалізуються за програмами академічної мобільності та віртуальних академічних обмінів;
- вибору з визначених форм практичної підготовки (практика або один з видів практики, що може бути запропонована як вибіркового освітній компонент) для освітніх програм з поглибленою практико-орієнтованою підготовкою.

7 ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ВИБОРУ ЗДОБУВАЧА

7.1 Затвердження робочих навчальних планів на наступний навчальний рік здійснюється після завершення процедури вибору здобувачами індивідуальної траєкторії навчання. Перелік ВНД, їх обсяги в кредитах ЄКТС вносяться деканатом відповідного факультету (відділом аспірантури) до індивідуального навчального плану здобувача після їх вибору.

7.2 Після здійснення здобувачем вибору навчальних дисциплін, деканати факультетів (відділ аспірантури та докторантури) формують академічні групи до

	Стандарт закладу вищої освіти		СТВНЗ 92.1-01:2022	
	Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті		Сторінка VIII	Сторінок 8
			Актуалізація: 2022-07-08	

10 травня поточного навчального року на наступний навчальний рік і подають до навчального відділу їх списки для планування і розрахунку навчального навантаження науково-педагогічних працівників кафедр та складання розкладу занять на наступний навчальний рік.

7.3 Академічні групи здобувачів для вивчення ВНД можуть бути сформовані за факультетським, міжфакультетським або міжуніверситетським принципом:

7.3.1 Кількість здобувачів в академічній групі для вивчення ВНД встановлюється залежно від освітнього рівня підготовки здобувачів вищої освіти:

- початковий (короткий цикл) рівень освіти: від 15 осіб до 30 осіб;
- перший (бакалаврський) рівень освіти: від 15 осіб до 30 осіб;
- другий (магістерський) рівень освіти: від 10 осіб до 25 осіб;
- третій (освітньо-науковий) рівень освіти: від 5 осіб до 20 осіб.

7.3.2 Якщо кількість здобувачів вищої освіти, що обрали певну ВНД, менше, ніж зазначено в п. 7.3.1 цього Стандарту, академічні групи для вивчення ВНД формуються з кількох споріднених спеціальностей за факультетським, міжфакультетським або міжуніверситетським принципом.

7.3.3 У разі неможливості формування груп за факультетським, міжфакультетським або міжуніверситетським принципом такі здобувачі мають право навчатися за індивідуальним графіком або з використанням технологій дистанційного навчання.

7.4 У випадку поновлення, переведення здобувача, допуску його до занять після завершення академічної відпустки за письмовою заявою здобувача та згодою випускової кафедри, що реалізує освітню програму, за якою навчається здобувач, можливе перезарахування ВНД за рахунок фактично вивчених дисциплін відповідно до СТВНЗ 88.1-01.

7.5 Здобувачам-учасникам програми академічної мобільності як ВНД можуть бути перезараховані дисципліни, що вивчалися в іншому закладі вищої освіти, з дотриманням вимог СТВНЗ 70.0-01.

7.6. Вивчення вибірових навчальних дисциплін здобувачами у сформованих згідно з цим Стандартом академічних групах стає для них обов'язковим в означених семестрах навчального року.

Ключові слова: вибірові навчальні дисципліни, здобувачі вищої освіти, каталог вибірових дисциплін, навчальний план, освітня програма.